

Predmet C-765/22

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

16. prosinca 2022.

Sud koji je uputio zahtjev:

Juzgado de lo Mercantil de Palma de Mallorca (Trgovački sud u
Palma de Mallorca, Španjolska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

24. studenoga 2022.

Tužitelji:

Luis Carlos

Severino

Isidora

Angélica

Paula

Luis Francisco

Delfina

Tuženik:

Air Berlin PLC & CO Luftverkehrs KG, , Sucursal en España

Sud: Juzgado de lo Mercantil (Trgovački sud)

Sjedište: Palma de Mallorca

Odjel: Prvi

Datum: 24. studenoga 2022.

[omissis]

Vrsta odluke: **Rješenje**

[*omissis*]

[podaci o sudu, postupku i strankama]

RJEŠENJE

PALMA DE MALLORCA, dvadeset četvrtog studenoga dvije tisuće dvadeset druge

[*omissis*] [postupovni izrazi]

OKOLNOSTI SPORA

PRVO.– Tužitelji su u skladu s odredbama članka 289. stavka 2. Real Decreta Legislativo 1/2020, de 5 de mayo, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley Concursal (Kraljevska zakonodavna uredba br. 1/2020 od 5. svibnja kojom se potvrđuje pročišćeni tekst Zakona o postupku u slučaju nesolventnosti (u daljnjem tekstu: španjolski Zakon o postupku u slučaju nesolventnosti)) podnijeli tužbe u okviru postupka u slučaju nesolventnosti u kojima pobijaju popis vjerovnika i njihovih tražbina koji je sastavio upravitelj u slučaju nesolventnosti. Upravitelj u slučaju nesolventnosti pravodobno je i u propisanom obliku odgovorio na tužbu.

Stranke nisu tražile održavanje rasprave, a ni sud nije smatrao da je treba održati. Sud treba bez odlaganja donijeti presudu u skladu s člankom 540. stavkom 2. španjolskog Zakona o postupku u slučaju nesolventnosti.

DRUGO.– Na temelju rješenja donesenog u skladu s odredbama članka 39. Leya de Enjuiciamiento Civil (Zakon o građanskom postupku) i članka 4.*bis* Leya Orgánica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial (Organski zakon br. 6/1985 od 1. srpnja o pravosudnom sustavu), državnom odvjetništvu i ostalim strankama u postupku odobreno je saslušanje kako bi se, u odnosu na iznesene dvojbe u pogledu tumačenja prava Unije, očitovali o nužnosti upućivanja zahtjeva za prethodnu odluku koji se odnosi na tumačenje Sudu Europske unije i, po potrebi, njegovu opsegu.

PRAVNA OSNOVA

PRVO.– *Predmet glavnog postupka i relevantne činjenice*

- 1 – Postupak se odnosi na pobijanje popisa vjerovnika i njihovih tražbina koji je upravitelj u slučaju nesolventnosti iz sekundarnog postupka sastavio u pogledu trgovačkog društva AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG.
- 2 – Odlukom od 1. studenoga 2017. prvostupanjski sud u Charlottenburgu (Berlin, Njemačka) [*omissis*] naložio je pokretanje glavnog postupka u slučaju nesolventnosti u pogledu trgovačkog društva AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG.

- 3 – Rješenjem od 6. studenoga 2020. na zahtjev vjerovnika pokrenut je sekundarni postupak u slučaju nesolventnosti u pogledu trgovačkog društva AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG, koje je u španjolskoj poslovno nastanjeno u obliku podružnice društva AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG, sucursal en España.
- 4 – Tužitelji, lokalni vjerovnici i zaposlenici španjolske podružnice društva AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG, koje je prestalo s radom nakon pokretanja glavnog postupka u slučaju nesolventnosti u Njemačkoj, podnijeli su više tužbi španjolskim radnim sudovima.

U presudi [*omissis*] Sale de lo Social de la Audiencia Nacional (Radno vijeće Visokog nacionalnog suda, Španjolska) [*omissis*] od 30. travnja utvrđena je ništavost otkaza s učinkom od 24. studenoga 2017. Otkaz se u presudi proglašava ništavim jer nije utvrđeno da je upravitelj u slučaju nesolventnosti kojeg je imenovao njemački sud, [Lucas], pokrenuo teritorijalni postupak u slučaju nesolventnosti u Španjolskoj kako bi ishodio sudsko odobrenje od suda nadležnog u postupku i jer nije dostavio obveznu dokumentaciju zakonskim predstavnicima zaposlenika.

Španjolski radni sudovi zaposlenicima su priznali da su njihovi otkazi ništavi, a, s obzirom na to da se zaposlenici ne mogu vratiti na svoja radna mjesta, trgovačkom društvu AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG naloženo je da im isplati određene iznose na ime naknade štete i plaća nepodmirenih tijekom postupka.

- 5 – Nakon podnošenja zahtjeva za pokretanje sekundarnog i teritorijalnog postupka u slučaju nesolventnosti upravitelj u slučaju nesolventnosti iz glavnog postupka izdao je potvrde o uključivanju tražbina zaposlenika na popis vjerovnika u jednakom ili većem iznosu od onoga koji se zatraži od Fonda de Garantía Salarial (Fond za osiguranje isplate plaća; FOGASA), kako je propisano člankom 25. stavkom 4. Real Decreta 505/85 de 6 de marzo (Kraljevska uredba br. 505/85 od 6. ožujka). Zaposlenici su dio svojih tražbina mogli naplatiti u skladu s propisanim zakonskim ograničenjima.
- 6 – U sekundarnom i teritorijalnom postupku u slučaju nesolventnosti, koji se vodi u Španjolskoj, upravitelj u slučaju nesolventnosti, imenovan u skladu s odredbama članka 290. španjolskog Zakona o postupku u slučaju nesolventnosti, u vezi s njegovim člankom 293. stavkom 1.2., podnio je privremeno izvješće s popisom vjerovnika. Popis vjerovnika dokument je kojim se nakon podnošenja i razmatranja zahtjeva priznaju tražbine u postupku u slučaju nesolventnosti te ih se klasificira.

Upravitelj u slučaju nesolventnosti smatrao je da su tražbine zaposlenika tražbine u postupku u slučaju nesolventnosti te ih je klasificirao kao neprioritetne tražbine s općim pravom prvenstva.

- 7 – Zaposlenici u skladu s odredbama članka 297. stavka 1. španjolskog Zakona o postupku u slučaju nesolventnosti pobijaju popis vjerovnika u dijelu koji se odnosi na priznavanje i klasifikaciju njihovih tražbina. Smatraju da njihove tražbine treba klasificirati kao tražbine prema nesolvencijskoj masi. Stoga njihovo plaćanje treba imati pravo prvenstva u skladu sa španjolskim zakonodavstvom o postupku u slučaju nesolventnosti.

DRUGO. – *Relevantne pravne odredbe*

Međutim, zaposlenici smatraju da upućivanje na tražbine iz radnog odnosa, uključujući otpremnine ili prestanak ugovora o radu do kojih je došlo nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti, iz članka 242. stavka 1. točke 8. Zakona o postupku u slučaju nesolventnosti, treba tumačiti na način da se odnosi na dan pokretanja glavnog, a ne sekundarnog postupka u slučaju nesolventnosti.

U Uredbi (EU) 2015/848, kao što se to navodi u njezinoj uvodnoj izjavi 22., prihvaća se činjenica da zbog velikih razlika u materijalnom pravu država članica nije moguće uvesti međunarodni postupak u slučaju nesolventnosti s univerzalnim područjem primjene u cijeloj Uniji. Osim stvarnih jamstava, upravo su razlike u klasificiranju tražbina iz radnog odnosa koje postoje na europskoj razini razlog za uspostavljanje pojednostavljenog univerzalnog postupka u okviru kojeg je moguće pokrenuti teritorijalne postupke koji se primjenjuju isključivo na imovinu koja se nalazi u državi u kojoj je pokrenut postupak. U navedenoj uvodnoj izjavi čak se ističe da „[p]ri sljedećem preispitivanju ove Uredbe bit će potrebno utvrditi daljnje mjere kako bi se poboljšala prava prvenstva za zaposlenike na europskoj razini”.

Uredbom (EU) 2015/848 u tom se smislu predviđaju odredbe kojima se jasno nastoji zaštititi zaposlenike od primjene inozemnih pravila o postupku u slučaju nesolventnosti koja se ne primjenjuju na ugovor o radu.

Člankom 13. utvrđuje se kao *lexi fori concursus* iznimka da se učinci na ugovore o radu uređuju isključivo pravom države članice koje je za njega mjerodavno te, osim toga, da sudovi države o kojoj je riječ, a koja nije država u kojoj je pokrenut postupak, zadržavaju nadležnost u vezi s odobravanjem raskida ili izmjene ugovora o radu čak i ako nije pokrenut teritorijalni postupak.

Međutim, u uvodnoj izjavi 72. pojašnjava se:

„[s]va druga pitanja u vezi s pravom o nesolventnosti, kao što su ona o tomu jesu li tražbine zaposlenika zaštićene pravima prvenstva i o statusu koji mogu imati ta prava prvenstva, trebalo bi odrediti pravom države članice u kojoj je postupak u slučaju nesolventnosti (glavni ili sekundarni) pokrenut [...]”.

Tražbine iz radnog odnosa o kojima je riječ, u skladu s mogućnošću predviđenom u članku 45. Uredbe (EU) 2015/848, kao što to tvrdi upravitelj u slučaju nesolventnosti iz glavnog postupka, priznaju se u glavnom postupku u slučaju nesolventnosti kao tražbine koje imaju pravo prvenstva jer su se smatrale

tražbinama prema nesolventnoj masi s obzirom na njemačko zakonodavstvo, koje je mjerodavno jer je Njemačka država u kojoj je pokrenut glavni postupak u slučaju nesolventnosti.

U sekundarnom postupku u slučaju nesolventnosti pobija se odluka koju je donio upravitelj u slučaju nesolventnosti koji je na listi vjerovnika iz svojeg izvješća svrstao tražbine zaposlenika pod tražbine u postupku u slučaju nesolventnosti, koja stoga nemaju pravo prvenstva. Tu je odluku donio jer smatra da se upućivanje, iz članka 242. stavka 1. točke 8. španjolskog Zakona o postupku u slučaju nesolventnosti, na tražbine iz radnog odnosa koje nastanu ili se utvrde sudskom odlukom nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti odnosi na sekundarni, a ne na glavni postupak u slučaju nesolventnosti.

Tumačenje upravitelja u slučaju nesolventnosti u skladu je s doslovnim tumačenjem članka 24[2]. stavka 1. točke 8. španjolskog Zakona o postupku u slučaju nesolventnosti koji je naposljetku, kao što to proizlazi iz članka 35. Uredbe (EU) 2015/848, u vezi s njezinim člankom 7. stavkom 11 i člankom [7]. stavkom 2. točkama (g) i (h), mjerodavno pravo za utvrđivanje tražbina koje treba uključiti u dužnikovu nesolventnu masu i načina na koji treba postupati s tražbinama nastalim nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti.

Međutim, to tumačenje može biti proturječno sustavnom tumačenju članka 35. i članka 7. stavka 1. i [članka 7.] stavka 2. točaka (g) i (h) Uredbe (EU) 2015/848, u vezi s njezinom uvodnom izjavom 72., u okviru pojednostavljenog univerzalnog postupka koji se uređuje Uredbom. Osobito kad je, u skladu s uvodnom izjavom 40., u vezi s uvodnom izjavom 23., jedan od razloga zbog kojih je moguće pokrenuti sekundarne postupke u slučaju nesolventnosti upravo zaštita lokalnih interesa. Osim toga, ne čini se sasvim logično da se u Uredbi radi zaštite tih interesa predviđa da se pravo ili redosljed prvenstva tražbina zaposlenika utvrđuje u skladu s pravom o postupku u slučaju nesolventnosti države u kojoj je pokrenut postupak, a da njegova primjena pak dovodi do rezultata koji šteti interesima koji se nastoje zaštititi.

Zbog toga je uputno Sudu Europske unije, koji osigurava ujednačeno tumačenje i primjenu prava Unije, uputiti sljedeće zahtjeve za prethodnu odluku.

1. – Člankom 35. Uredbe (EU) 2015/848 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o postupku u slučaju nesolventnosti (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 2015/848) određuje se:

„[o]sim ako nije drukčije predviđeno ovom Uredbom, pravo mjerodavno za sekundarne postupke u slučaju nesolventnosti jest pravo države članice na čijem su državnom području pokrenuti sekundarni postupci u slučaju nesolventnosti”.

2. – Člankom 7. Uredbe (EU) 2015/848 određuje se:

1. *„Ako ova Uredba ne propisuje drugačije, mjerodavno pravo za postupke u slučaju nesolventnosti i njihove učinke jest pravo države članice na čijem su*

državnom području takvi postupci pokrenuti, (država u kojoj je pokrenut postupak’).

2. *Pravom države u kojoj je pokrenut postupak utvrđuju se uvjeti za pokretanje takvih postupaka, njihovo vođenje i njihovo okončanje. Posebno se utvrđuje sljedeće:*

[...]

(g) tražbine koje će se prijaviti u vezi s dužnikovom nesolvencijskom masom i postupanje s tražbinama koje su nastale nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti;

(h) pravila koja uređuju prijavljivanje, provjeru i priznavanje tražbina”.

3. – U Kraljevskoj zakonodavnoj uredbi br. 1/2020 od 5. svibnja kojom se potvrđuje pročišćeni tekst Zakona o postupku u slučaju nesolventnosti u pogledu tražbina koje treba uključiti u dužnikovu nesolvencijsku masu predviđa se sljedeće:

Članak 280. stavak 1.: „Sljedeće tražbine imaju opće prvenstva:

Tražbine za plaće koje nemaju posebno pravo prvenstva, u iznosu trostruko većem od minimalne međusektorske plaće za broj dana neisplaćene plaće; naknade zbog prestanka ugovorâ u najmanjem zakonskom iznosu obračunanom na temelju osnovice koja ne premašuje trostruki iznos minimalne međusektorske plaće; naknade za ozljedu na radu i profesionalnu bolest dospjele prije pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti; izdaci za trošak socijalne sigurnosti za koje je u skladu sa zakonom odgovoran stečajni dužnik te nadoplate za davanja zbog neispunjavanja obveza u području zaštite zdravlja na radu dospjela prije pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti.”

Članak 269. stavak 3.:

Kao neprioritetne tražbine klasificiraju se tražbine koje se ovim zakonom ne smatraju tražbinama koje imaju pravo prvenstva ili podređenim tražbinama.

4. – U Kraljevskoj zakonodavnoj uredbi br. 1/2020 od 5. svibnja kojom se potvrđuje pročišćeni tekst Zakona o postupku u slučaju nesolventnosti, u pogledu postupanja s tražbinama nastalim nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti; utvrđuje se sljedeće:

Članak 242. stavak 1. točka 8.:

„Sljedeće se tražbine smatraju tražbinama prema nesolvencijskoj masi:

[...]

Tražbine nastale zbog obavljanja profesionalne ili poslovne djelatnosti stečajnog dužnika nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti. Ovim su pravilom obuhvaćene tražbine iz radnog odnosa za to razdoblje, uključujući otpremnine ili prestanak ugovorâ o radu do kojih je došlo nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti [...]”.

Članak 429.: „*Odbitak za plaćanje tražbina prema nesolvencijskoj masi*”.

„Prije plaćanja tražbina u postupku u slučaju nesolventnosti upravitelj u slučaju nesolventnosti od nesolvencijske mase odbija imovinu i prava nužna za podmirivanje tražbina prema toj [masi]”.

TREĆE:– *Obrazloženje odluke*

Kao što je to navedeno, suprotstavljena stajališta stranaka i dvojbe u pogledu tumačenja koje treba riješiti nacionalni sud odnose se na dan pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti koji treba uzeti u obzir kako bi se tražbine zaposlenika kvalificirale kao tražbine prema nesolvencijskoj masi ili tražbine u postupku u slučaju nesolventnosti. Konkretno, treba li u obzir uzeti dan pokretanja glavnog ili sekundarnog postupka u slučaju nesolventnosti.

Upravitelj u slučaju nesolventnosti smatra da to mora biti dan donošenja odluke kojom se pokreće sekundarni postupak u slučaju nesolventnosti. Stoga, s obzirom na to da su presude radnih sudova donesene nakon dana pokretanja glavnog postupka u slučaju nesolventnosti, ali prije datuma pokretanja sekundarnog postupka u slučaju nesolventnosti, tražbine bi bile tražbine u postupku u slučaju nesolventnosti.

IZREKA

S obzirom na navedeno, Sudu Europske unije odlučuje se uputiti sljedeće prethodno pitanje:

1.– Mo[gu] li se, u okviru pojednostavljenog univerzalnog postupka u slučaju nesolventnosti iz Uredbe (EU) 2015/848 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o postupku u slučaju nesolventnosti, kojom se omogućuje pokretanje sekundarnih postupaka koji se odnose isključivo na imovinu koja se nalazi u državi u kojoj je pokrenut postupak,

članak 35. i članak 7. stavak 1. i [članak 7.] stavak 2. točke (g) i (h) te uredbe, u vezi s njezinom uvodnom izjavom 72., tumačiti na način da se primjena prava države u kojoj je pokrenut sekundarni postupak na „*postupanje s tražbinama koje su nastale nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti*” odnosi na *tražbine nastale nakon pokretanja glavnog, a ne sekundarnog postupka?*

Postupak se prekida dok Sud Europske unije ne donese odluku o zahtjevu za prethodnu odluku.

[*omissis*]

[Završni postopovni izrazi i potpis suca]

RADNI DOKUMENT